JÁMIYETLIK HÁM GUMANITAR ILIMLER
Tariyx. Huqıqtanıw. Ruwxıylıq tiykarları

ҚАРАҚАЛПАҚСТАНДА ФИЛОСОФИЯ ПӘНИНИҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИНСТИТУТТА ҚӘЛИПЛЕСИЎИ ҲӘМ РАЎАЖЛАНЫЎЫ

Абаев Сапардурды – *философия илимлериниң кандидаты, доцент*
abaevsapardurdy@mail.ru
Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты
Якубов Мақсутбай – *философия илимлериниң кандидаты, доцент*
yakubovmaqsutbay@mail.ru
Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик университети
Аманкличев Исмайил Базарбаевич – *ассистент оқытыўшы*
ismoil.amanklichev@mail.ru
Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ФИЛОСОФИИ В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИНСТИТУТАХ

Абаев Сапардурды – *кандидат философских наук, доцент*
Нукусский государственный педагогический институт имени Ажинияза
Якубов Максутбай – *кандидат философских наук, доцент*
Каракалпакский государственный университет имени Бердаха
Аманкличев Исмаил Базарбаевич – *ассистент преподаватель*
Нукусский государственный педагогический институт имени Ажинияза

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF PHILOSOPHY IN THE PEDAGOGICAL INSTITUTE OF KARAKALPAKSTAN

Abaev Sapardurdy – *Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor*
Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz
Yakubov Maqsutbay – *Doctor of Philosophy, Associate Professor*
Karakalpak State University named after Berdakh
Amanklichev Ismayil Bazarbaevich – *assistant teacher*
Ajiniyaz Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz

Таянч сўзлар: фалсафа, шахс, дунёқараш, қадрият, институт, кафедра, диалектика, микродунё, Бердақ, Ажиниёз, гендер, диншунослик, моделлаштириш.

Резюме. Мақолада Қорақалпоғистон педагогика институтида фалсафа фанининг шаклланиши ва ривожланиши масалалари кўриб чиқилган.

Ключевые слова: философия, личность, мировоззрение, ценность, институт, кафедра, диалектика, микромир, Бердах, Ажинияз, гендер, религиоведение, моделирование.

Резюме. В статье рассматриваются вопросы становления и развития философской науки в Каракалпакском педагогическом институте.

Key words: philosophy, man, worldview, value, institute, department, dialectics, microcosm, Berdakh, Ajiniyaz, modeling, gender, religious studies.

Summary. The article analyzes the formation and development of philosophy at the Karakalpak State Pedagogical Institute.

Кирисиў. Қарақалпақстанда ҳәзирги заман дәрежесиндеги философиялық пәнди системалы түрде үйрениў, ол бойынша илимий изертлеўлер алып барыў ең дәслеп Қарақалпақ мәмлекетлик педагогикалық институтында басланды.

Тийкарғы бөлим. 1934-жылы оның ашылыўы халқымыз турмысында умытылмас уллы тарийхый ўақыя болды. Бул журтымызда билимлендириў, илимий изертлеў, ҳәр қыйлы тараўдағы маман педагог қәнигелерди таярлаў исин жолға қойыўға мүмкиншилик жаратты. Институтта басқа пәнлер қатары социал-гуманитар илимлер жасларымыз санасына жеткерилип бериле басланды, өз гезегинде пәнлерди оқытатуғын жергиликли профессор-оқытыўшылар топары да қәлиплестириле басланды. Усы пәнлерди бириншилерден болып Я.М.Досумов, Т.Бекимбетов, Д.Базаров, Е.Дилмухаммедов, А.Пискунов, С.Ф.Медведенко ҳәм басқалар оқытқан, ал тиккелей философиялық мазмундағы сабақлар болса, 1950-жылдан оқыў режелерине киргизилген, оны А.П.Шмачков, А.П.Тетюшев ҳәм басқалар оқытқан.

1950-ши жыллардың басынан баслап философиялық пәнлер бойынша жоқары маманлықтағы миллий кадрларды таярлаў басланды. 1951-жылы тарийх факультетиниң бир топар питкериўшилери САГУге бир жыллық таярлаў курсына жиберилди. Олардың қатарында сол жылы тарийх факультетин питкерген Т.Изимбетов те бар еди. Ол курсты тамамлап келгеннен кейин философияны қарақалпақ тилинде оқыта баслады. Т.Изимбетов Москвадағы жәмийетлик илимлер академиясының аспирантурасына кирип, оны табыслы тамамлап, 1962-жылы Қарақалпақстанда

биринши болып философия илимлериниң кандидаты болыўға еристи. 1955-жылы пединститутты питкерген Ж.Базарбаев философия бойынша оқытыўшы болып жумысқа алынды. Ж.Базарбаев 1959-жылы ТашГУге аспирантураға жиберилди ҳәм 1963-жылы философия илимлериниң кандидаты, ал 1973-жылы Қарақалпақстанда биринши болып философия илимлериниң докторы болды.

1962-жылы институтта арнаўлы «Философия кафедрасы» ашылды. Философия кафедрасына баслық етип Т.Изимбетов сайланды, оның орынбасары етип М.Якубов белгиленди. Солай етип, институтта философия пәнинен қарақалпақ тилинде биринширлерден болып Т.Изимбетов, Ж.Базарбаев, П.Сейтов, М.Б.Бердимуратов, М.Якубов, К.Худайбергенов ҳәм басқалар сабақ оқытты. Дәслептен-ақ, кафедрада сабақ оқытылыўы менен бир қатарда илимий изертлеў жумысларына ҳәм илимий дәрежели илимий-педагогикалық кадрларды таярлаўға итибар берилди. 1960-70-жыллары Т.Изимбетовтиң «Ислам ҳәм ҳәзирги заман» атлы китабы, Ж.Базарбаевтың «Эстетика хәм практика» атлы мийнети, үрп-әдет ҳәм дәстүрлер мәселеси анализленген китабы, динтаныў машқалаларын социологиялық изертлеўге бағышланған мийнети «Қарақалпақстан» баспасынан шықты.

Кафедра ағзалары П.Сейтов, М.Якубов М.В.Ломоносов атындағы Москва мәмлекетлик университетиниң, ал 1962-жылы М.Бердимуратов ТашГУдың аспирантурасына жиберилди. 1964-жылы П.Сейтов «Диалектика категорияларын система-ластырыўдың объектив тийкарлары ҳаққында» атлы, 1967-жылы М.Якубов «Ойлаўда объектлердиң қарсылықларын сәўлелендириў проблемасы ҳәм квантлар физикасы» атлы темада кандидатлық диссертацияларын МГУдың философия факультетиниң Илимий Кеңесинде қорғап шықты. М.А.Якубов 1967-жылы МГУдың баспасында «Микродүнья қубылысларының сапалық өзине тәнлиги ҳәм толықтырыўшылық принципи» атлы сол ўақыттағы Аўқам университетлериниң философия факультетлери ушын оқыў қолланба шығарыўға еристи. Оған МГУдың «Философия» журналының 1967-жыл 3-санында жоқары баҳа берилди. М.Бердимуратов та 1967-жылы кандидатлық диссертациясын жақлап қайтты.

1966-жылы Киев университетиниң философия факультети аспирантурасына Т.Кутымов жиберилди, ол 1972-жылы сол жерде диссертациясын қорғады, философия илимлери кандидаты болды. Доцент Т.Кутымов «Қарақалпақстан интеллигенциясының орнаўы ҳәм раўажланыўы», «Қарақалпақстан интеллигенциясының қәлиплесиў мәселесине» атлы мийнетлерди баспадан шығарды.

1966-жылы Т.Изимбетовтың институт ректоры етип тайынланыўына байланыслы философия кафедрасы баслығы болып К.Худайбергенов тайынланды. К.Худайбергенов 1967-жылы қарақалпақ ойшыллары-ның этикалық көз қараслары бойынша диссертация қорғап философия илимлериниң кандидаты болды, сол 1967-жылы оның «XIX ҳәм XX әсир бас гезиндеги қарақалпақ ойшылларының этикалық көзқараслары» атлы китабы жарық көрди. К.Худайбергенов республика мәдeният министри болып кеткеннен соң, кафедраға 1967-жылы философия илимлери кандидаты, доцент М.Бердимуратов басшылық етти. 1974-жылы институтқа қайтып келген доцент, Қарақалпақстан Республикасына мийнети сиңген илим ғайреткери К.Худайбергенов қайтадан кафедра баслығы болып сайланды.

Философия кафедрасының үлкен табысларынан бири өткен әсирдиң 60-80-жылларында философия илиминиң раўажланыўына үлес қосқан илим кандидатларының жетилисип шығыўы болды. Олардың қатарына Д.Сабурова, Ю.Алимбетов, Т.Кутымов, О.Нурлапесов, Р.Сейтназаров, С.Сейтимбетов, С.Мырзамбетов, С.Рейипназаров, П.Гаиповлар киреди. Сондай-ақ, С.Утегенов, А.Шылманов, Н.Маджитовтай аға оқытыўшылар философия пәнинен жасларға тыянақлы билим берди.

Институттың раўажланыўына сиясий-экономика кафедрасы да салмақлы үлесин қосты. Кафедраға 25 жылдан аслам дәўирде Өзбекстан ҳәм Қарақалпақстан Республикаларына мийнети сиңген илим ғайраткери, профессор А.Тажимуратов, соңынан экономика илимлериниң докторы, профессор Х.Бабажанов, экономика илимлериниң кандидаты, доцент А.Абутовлар басшылық етти. Кафедрада сол жыллары илим кандидатларынан Ж.Сапаров, М.Нуратдинов И.Уразимбетов, Х.Шамуратов ҳәм т.б. жемисли мийнет етти.

1976-жылы педагогикалық институттың базасында халқымыздың узақ жыллардан берли әрманы болған университет ашылды. Академик Ч.Абдиров ректор, профессор Т.Изимбетов оқыў ислери бойынша проректор етип тайынланды. 1991-жылдың ақырынан баслап университет «Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик университети» деп атала баслады. Усыннан баслап 14 жыл даўамында 1990-жылға шекем пединститут университет пенен бириккен ҳалда алға илгериледи, деп айтсақ дурыс болады. Бул дәўирде философия кафедрасын К.Худайбергенов, Т.Изимбетов, М.Якубов, П.Сейтовлар, ал басқа жәмийетлик-сиясий кафедраларды Ж.Базарбаев, Б.Шамамбетовлер басқарды. Бул дәўирде бир топар оқытыўшылар философия илимлериниң кандидатлары қатарына қосылды. Олардан Ж.Сагиндыков, Р.Реимбаев, У.Арзуев, Ғ.Жаңабаева ҳәм т.б атап көрсетиў мүмкин.

1979-жылдан баслап философия кафедрасына баслық етип Қарақалпақстан Республикасына мийнети сиңген билимлендириў хызметкери, Қарақалпақстан Республикасы халық муғаллими, доцент М.Якубов еки рет сайланды. 1986-жылдан кафедраға доцент П.Сейтов басшылық етти, ол кейин ала философия илимлериниң докторы, профессор, Беруний атындағы мәмлекетлик сыйлықтың лауреаты, Қарақалпақстан Республикасына мийнети сиңген илим ғайреткери атақларына ийе болды. Ол 1981-жылы «Философия тарийхына кирисиў» атлы оқыў қолланбасын ҳәм кейин ала басқа мийнетлерин баспадан шығарды.

XX әсирдиң 80-90-жыллары Қарақалпақстан Республикасына мийнети сиңген илим ғайреткери, профессор Т.Изимбетовтың «Ислам дининиң генезиси ҳәм эволюциясы» атлы китабы ҳәм басқада мийнетлери баспадан шығарылды.

К.Худайбергеновтың 1990-жылы «Қарақалпақстан-да жемийетлик-сиясий ҳәм философиялық ой-

пикирлердиң раўажланыўы», 1987-жылы «Бердақтың дүньяға көзқарасы» атлы мийнетлери басылды, ол 1988-жылы профессор, 1990-жылы философия илимлериниң докторы атағына ийе болды. Профессор К.Худайбергенов биринши болып Қарақалпақстандағы жәмийетлик-сиясий ҳәм философиялық ой-пикирлердиң тарийхын бир пүтин комплекс изертлеўди баслап берди, ол Бердақтаныў илиминиң философияға тийисли бөлиминиң ҳақыйқый жанкүйери еди, бул мәселелер бойынша 60 тан аслам монографиялар, китаплар ҳәм илимий мақалалар жәриялады.

1978-жылы «Философия тийкарлары» атлы рус тилиндеги философия бойынша көлемли сабақлық қарақалпақ тилине аўдарылып, «Қарақалпақстан» баспасында басып шығарылды. Китапты қарақалпақшалаўға К.Худайбергенов, М.Бердимуратов, М.Якубов, Р.Сейтназаров, С.Сейтимбетов, Ө.Нурлепесов, П.Гайипов, Т.Арзуевалар жедел қатнасты.

1974-жылы М.Якубовтың сол ўақыттағы Аўқамдағы философия бойынша орайлық журнал «Философские науки» 1974-жыл 1-санында «Тәбияттаныўдың философиялық проблемалары» атлы усы атамада Ташкентте 1972-жылы «ФАН» баспасында шыққан өзбекстанлы алымлардың топламына жазған рецензия- мақаласы басылып шықты. 1981-жылы М.Якубовтың «Қарама-қарсылықлардың бирлиги ҳәм гүреси нызамы» атлы мийнети басылды, ол философия бойынша қарақалпақ тилинде басылып шыққан биринши оқыў қолланба еди. Кейин ала оның «Орайлық Азиялық Ренессанс ҳәм дүньялық мәдeният», «Тәбият нызамлары ҳәм жәмийет нызамлары» атлы ҳәм басқада мийнетлери басып шығарылды. 1983-жылы доцент Р.Сейтназаровтың дүньяға көзқарас мәселесине арналған илимий мийнети жарық көрди.

Усы жыллары философия кафедрасы талантлы кадрлар менен толысты. Олардың катарына М.В.Ломоносов атындағы Москва мәмлекетлик университетин питкерген Алима Бердимуратова киреди, ол Арал бойы экологиялық кризисиниң социаллық-сиясий аспекти бойынша илимий жумыс алып барды, философия илимлериниң кандидаты ҳәм докторы болды. Усы проблема бойынша монография ҳәм оқыў қолланбалар жәриялады, ҳәзирги күнде А.Бердимуратова ҚМУдың социаллык пәнлер кафедрасын басқарып келмекте.

1990-жылы университет қурамынан пединститут бөлинип шықты. Ол Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты деп аталып, республикамыз ушын педагог кадрларды таярлайтуғын жоқары оқыў орнына айландырылды. Оның ректоры етип философ-академик Ж.Базарбаев тайынланды.

1990-жылы институтта философия ҳәм сиясаттаныў кафедралары ашылды. Сиясаттаныў кафедрасына профессор Ж.Базарбаев, философия кафедрасына доцент М.Бердимуратов басшылық етти. Бул кафедраларда оқытыўшылар болып С.Садыков, Р.Ахметшин, С.Абаев, А.Шылманов, Р.Маджитов, Р.Сейтназаров, С.Утегенов, З.Жарлепесова, С.Мырзамбетов, А.Байриева, З.Есназарова, Б.Бегжанова ҳәм басқалар иследи. Усы жыллары философиядан аспирантура ашылып, онда оқыған А.Байриева, А.Муратбаева, Э.Асамадинов, З.Жарлепесова, А.Ембергеновлар академик Ж.Базарбаевтың, ал В.Хайруллаева профессор Ж.Туленовтың басшылығында философия илимлериниң кандидатлары болды. Философия кафедрасына 2000-2006-жыллары философия илимлериниң докторы Бекназар Базарбаев басшылық етти. 2006-2008-жыллары кафедраны Қарақалпақстан Республикасына мийнети сиңген билимлендириў хызметкери, доцент Ж.Сағындыков, 2009-2013-жыллары доцент З.Сейтова басқарды. Бул жыллары кафедраның аты “Жәмийетлик пәнлер” кафедрасы деп өзгертилди.

1998-жылы института “Өзбекстанда демократиялық жәмийет қурыў теориясы ҳәм әмелияты” кафедрасы ашылды ҳәм оған кафедра баслығы етип Қарақалпақстан Республикасына мийнети сиңген билимлендириў хызметкери, доцент С.Абаев сайланды. Кафедрада доцент М.Максетова, Г.Сапарова, А.Ембергенов, А.Султанов ҳәм т.б. студентлерге тәлим берди. Бул кафедра кейин ала жәмийетлик пәнлер кафедрасына қосылды.

2012-жылы жәмийетлик пәнлер кафедрасының қурамына экономикалық теория кафедрасы да қосылды. 2013-2014-жыллары кафедра баслығы болып экономика илимлериниң кандидаты, доцент А.Төребеков, 2015-2016-жыллары философия илимлериниң кандидаты Э.Асамаддинов, ал 2017-2023-жылларда тарийх илимлериниң докторы, профессор Я.Абдуллаева сайланды.

Бул жыллары усы кафедраларда жарық көрген мийнетлерден мыналарды атап көрсетиў мүмкин: Б.Базарбаев ҳәм Р.Сейтназаровтың «Социаллық философия» атлы оқыў қолланбасы, академик Ж.Базарбаев басшылығында ҳәм авторлығында шыққан «Руўхыйлық тийкарлары» атлы оқыў қолланбасы, «Қәдириятлар — мәнаўият арнасы», «Адам саўдасы — қуллық таңбасы» атамадағы топламлар, Ж.Базарбаев ҳәм К.Дәўлетованың «Әдептаныў», «Одобнома», «Инабат» атлы сабақлықлары, Ж.Базарбаевтың «Өмир — бул сананың көтериңкилиги», «Миллий идея — бизиң идеямыз», «Әжинияз шайырдың дүньяға көзқараслары ҳаққында философиялық очерк», «Әдеп философиясы», «Даналығы гөззаллыққа уласқан шайыр», «Руўхыйлығымыз маржанлары ямаса үлгили ел үлке-нин қәстерлейди», «Қарақалпақ этнопедагогикасы», «Руўхыйлықтың әдеп-икрамлылық тийкарлары», «Миллий идея — жол көрсетиўши жулдыз» сыяқлы баҳалы монография жәнe сөзликлери. Олардың басылып шығыўы республика мәдений турмысында сезилерли ўақыялар болды. Соңғы жыллары академик Ж.Базарбаев баспадан шығарған «Руўхыят тийкарлары», «Шаңарақ психологиясы», «Руўхыйлық ҳәм дин», «Этномәдeният», «Ғәрезсизлик ҳәўири», «Әдепнама» атлы мийнетлери студент жаслар ушын оқыў қуралы сыпатында хызмет етпекте. Ж.Базарбаев, Ғ.Хожаниязов, Р.Базарбаевлардың «Әййемги Окс дәрьясының төменindеги зардуштийлик излери» атлы монографиясы авестотаныў илимине қосылған үлес екени анық.

Кафедраларда басылып шыққан илимий мийнетлерден Б.Базарбаевтың «Дана басшы — ел ырысы»,

«Сиясий лидерлик феномени» атлы китапларын, тарийх илимлериниң кандидаты Б.Бекжанованың «Қарақалпақ ҳалқының неке тойы мәресимлери» атлы монографиясын, З.Есназарованың «IX-XII әсирлерде Орайлық Азиядағы философиялық пикирлер ҳәм оның дүнья мәдениятында тутқан орны», «Илимий изертлеў методологиясы» атлы оқыў қолланбаларын атап көрсетиў орынлы.

Усы жыллары С.Абаевтың «Ҳүждан еркинлиги ҳаққында сәўбет», «Ислам ҳәм руўхый мәдeният», С.Абаев ҳәм М.Якубовлардың «Демократия ҳәм дин», «Ғәрезсизлик ҳәм ислам», «Руўхый жаңаланыў – келешекке айдын жол», «Терроризм ҳәм диний экстремизм - адамзатқа қәўип», «Авесто – улыума инсаный қәдирият», «Диний экстремизм ҳәм терроризмге қарсы гүрестиң мәнаўий-мәрипий тийкарлары», «Мәнаўият ҳәм идеология – күш-қуўат дереги» атлы монография ҳәм оқыў қолланбалары басылып шықты.

2001-2002-оқыў жылынан баслап жоқары оқыў системасына «Миллий ғәрезсизлик идеясы, ҳуқық ҳәм руўхыйлық тийкарлары» тәлим бағдары киргизилди. Усыған басланыслы 2005-жылда институтта «Миллий идея, руўхыйлық тийкарлары ҳәм ҳуқық тәлими» кафедрасы шөлкемлестирилди**.** Ол 1990-жылы институт қайтадан ашылған ўақытта дүзилген «Сиясаттаныў» кафедрасының базасында қәлиплестирилди. Сол дәўирден баслап кафедраға Өзбекстан ҳәм Қарақалпақстан Республикаларына мийнети сиңген илим ғайраткери, академик Ж.Базарбаев басшылық етти. Кафедраға 2015-2020-жыллары доцент А.Ембергенов ал, оннан кейинги дәўирде кафедраға доцент Е.Тлеуов басшылық етпекте.

Кафедраларда әмелге асырылып атырған илимий-изертлеў жумысларының нәтийжеси сыпатында 2020-2024-жыллар аралығында педагогика илимлери бойынша Е.Тилеўовтың, Е.Алламбергеновтың, Қ.Примбетовтың, Н.Орынбетовтың, А.Алланиязовтың, философия илимлери бойынша Г.Сапарованың, Ж.Усенов, Ж.Утегенова, С.Ерназарованың философия докторы (PhD) диссертацияларын жақлаўын атап өтиўимиз мүмкин. Сондай-ақ, кафедра ағзалары 2023-2024-жыллары Т.Кудайбергенова профессор, Е.Тилеўов, Г.Сапарова доцент илимий атағын алыўға еристи. Доцент З.Сейтованың 2023-жылы «Қубла Арал бойы ҳаял-қызларының гендерли өз-өзин интенсификациялаўы» монографиясы баспадан шықты. Ол 2024-жылы «Қубла Арал бойы ҳаял-қызларының гендер теңлигин тәмийинлеўдиң жәмийетлик-мәдений тәреплери» атлы темада диссертация қорғап, социология илимлериниң докторы атағына ийе болды.

2019-жылы кафедра доценти М.Ниязимбетовтың «Моделлестириў ҳәм қурамалылық парадигмасы» атлы китабы басылып шықты, ол 2020-жылы Ташкент миллий университетинде диссертация қорғап, философия илимлериниң докторы илимий дәрежесине, ал 2024-жылы профессор илимий атақларына ийе болды.

2019-жылы кафедра доцент С.Абаев ҳәм доцент М.Якубовлардың «Динтаныў» атлы сабақлығы басылып шықты. Онда динниң мәнис-мазмуны ҳәм тарийхый формалары, Исламның тийкарғы дереклери ҳәм тәлийматы, Маўереннаҳрдан жетилисип шыққан диний алым-уламалардың Исламның дүньялық дин сыпатында қәлиплесиўиндеги роли баянланған. Исламның қубла Аралбойы халықлары арасына таралыўы проблемасына, Ҳәким-ата Сулайман Бақырғаныйдың суфийлық философиясын бул аймақта раўажландырғанына, Президентимиз Шавкат Мирзиёев басшылығында әмелге асырылып атырған диний реформаларға айрықша дыққат аўдарылған.

Доцент З.Сейтованың «Экологияның Арал бойы мысалындағы социологиялық аспектлери» сабақлығы, «Идеялар философиясы (аўдарма)» оқыў қолланбасы, А.Ембергеновтың «Социаллық философия» сабақлығы, Е.Тилеўовтың «Экологиялық ҳуқық» сабақлығы, «Мийнет ҳуқықы» ҳәм «Юридикалық терминлердиң түсиндирме сөзлиги» оқыў қолланбалары, Г.Сапарованың «Руўхыйлықты үгит-нәсиятлаў технологиялары» сабақлығы, «Социаллық турмыс ҳәм дин» оқыў қолланбасы, С.Ерназарованың «Қарақалпақ әдебиятында инсан философиясы», «Руўхыйлықтаныў» сабақлығы, «Руўхыйлық ҳәм дин» оқыў қолланбасы, Қ.Пиримбетовтың «Өзбекстан мәмлекети ҳәм ҳуқықы тарийхы» сабақлығы жарық көрди. Профессор Т.Кудайбергенованың, «Руўхыйлық тийкарлары, тәрбия ҳәм ҳуқық тәлимин оқытыў методикасы» (сабақлық), «Өзбекстан Республикасы Конституциясын үйрениў», «Пуқаралық жәмийети» атлы мийнетлери, А.Муратбаеваның «Миллий идея пәнинен талабалардың өз бетинше жумысларын шөлкемлестириў усыллары», «Компетентлик қатнасықлар билим бериў процесиндеги инновация сыпатында», «Тәбият ҳәм техноген цивилизация эстетикасы», «Эстетиканың заманагөй машқалалары» атлы методикалық қолланбалары ҳәм басқа шығармалары студентлерге хызмет етпекте.

Солай етип, педагогикалық институтта философиялық, социал-экономикалық илимлер заман талабына ылайық раўажланып келип, бир неше әўладтың сана-сезимин тәрбиялаўға хызмет етти, бүгинги күнде кәмил инсанларды қәлиплестириў ўазыйпасын әмелге асырмақта.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев «Жаңа Өзбекстан раўажланыў стратегиясы» атлы китабында жәмийетлик пәнлердиң жасларымыздың дүньяға көзқарасын ҳәм турмыслық мәдениятын қәлиплестириўдеги роли туўралы кең түрде сөз етеди. Президентимиздиң «…Пуқаралық позициясына ийе болған, жәмийет, мәмлекет мәплерин қорғайтуғын, халық турмысындағы өзгерислер ҳәм кең пикирли жаслар әўладын қәлиплестириў ўазыйпасы айрықша әҳмийетли» екенине дыққат аўдарады. Президентимиз жоқары тәлим бакалавр басқышы ушын, «Мәнаўияттаныў» пәниниң, ал магистрант лар ушын «Кәсип мәденияты» пәнлериниң енгизилип атырғанын атап көрсеткен. Усының менен бирге китапта бул пәнлерге мүнәсибеттеги кемшиликлер айқын баян етилген.

Жуўмақ. Президентимиз көрсетпелерине ылайық ҳәзирги заман алға қойған талаплар негизинде философиялық пәнлерди оқытыў, илимий изертлеўлерди тереңлестириўге, сабақлық ҳәм оқыў қолланбаларын дөретиўге айрықша итибар бериў бизиң халқымыз алдында миннетимиз ҳәм пуқаралық ўазыйпамыз болып табылады.